

**Notitie pedagogisch klimaat
Sociale veiligheid
Burgerschap & integratie**

OBS De 9 Wieken
Het Hooge Heem1
9951BT Winsum
0595-441269
obsde9wieken@lauwerseneems.nl

Versie september 2022

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Inleiding, missie, visie en pedagogisch klimaat	3
<i>Levensbeschouwelijke identiteit</i>	3
Kernbegrippen of bouwstenen betreffende de visie op onderwijs:	4
3. Doelen pedagogisch klimaat, de sociale veiligheid, burgerschap en integratie.	5
4. De huidige situatie	6
4.1 Inzicht in de huidige situatie	6
4.2 Wat doen we en wat gebruiken we?	6
4.3 Wat doen we op school	8
4.4 Pesten	10
4.5 Het afhandelen van incidenten	10
4.6 Schorsen en verwijderen	11
4.7 Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling - Verwijsindex	11
4.8 Klachtenregeling	11
4.9 Calamiteiten	11
4.10 Uitgangspunt bij afhandeling en vertrouwenspersoon	12
5. Beleidsvoornemens	12
5.1. Overzicht en de weg naar de gewenste situatie	12
6 Evaluatie en borging	13
ZIEN!, observatie	13
De bijlagen	14
Bijlage 3. De domeinen democratie, participatie en identiteit (per groep)	19
Bijlage 4. Voorbeelden van gedrag passend bij onze kapstok regels	21
Bijlage 5. Pesten	23
Bijlage 6. Reflectieformulier (4G's)	29
Bijlage 7. De vertrouwenspersoon	29

1. Inleiding

In dit document beschrijven we het beleid van de school ten aanzien van de domeinen:

- pedagogisch klimaat
- sociale veiligheid
- burgerschap en integratie.

Om planmatige te werken gebruiken we het document als borging- en ontwikkelinstrument.

Voor een goede ontwikkeling is een goed pedagogisch klimaat en sociale veiligheid nodig. Kinderen moeten zich ontwikkelen tot burgers die actief deelnemen aan de maatschappij, hiervoor bieden we kinderen de gelegenheid tot het ontwikkelen van specifieke vaardigheden. Deze onderwerpen zijn in samenhang uitgewerkt.

Bevordering van burgerschap en integratie is belangrijk, omdat de betrokkenheid tussen burgers onderling en burgers en de overheid is afgenomen. In de wet is de opdracht aan scholen om actief burgerschap en sociale integratie te bevorderen als volgt vastgelegd:

- a. gaat er mede van uit dat de kinderen opgroeien in een pluriforme samenleving;
- b. is mede gericht op het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie;
- c. is er mede op gericht dat leerlingen kennis hebben van en kennis maken met verschillende culturen en achtergronden van leeftijdgenoten.”

2. Inleiding, missie, visie en pedagogisch klimaat

Uit de identiteit, de missie en de visie van de school blijkt dat het pedagogisch klimaat, evenals burgerschapszin en integratie, belangrijke punten zijn.

Levensbeschouwelijke identiteit

De 9 Wieken is een openbare basisschool. Dat betekent dat wij actief vorm geven aan de kenmerken van openbaar onderwijs, te weten:

- **Algemene toegankelijkheid**

Onze school is toegankelijk voor alle leerlingen, ongeacht godsdienst of levensbeschouwing. Op deze gronden weigeren wij principieel geen leerlingen. Sterker, we juichen het toe dat kinderen (en leerkrachten) met verschillende culturele en levensbeschouwelijke achtergronden op onze school zijn.

- **Actieve pluriformiteit**

In ons onderwijs schenken wij op respectvolle wijze aandacht aan de verscheidenheid van levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden in de Nederlandse samenleving.

- **Non-discriminatie**

Onze school eerbiedigt ieders godsdienst of levensbeschouwing. Iedere vorm van discriminatie op grond van godsdienst, levensbeschouwing maar ook op grond van cultuur, sekse, etniciteit, persoonskenmerken, sociale status, seksuele geaardheid en huidskleur wijzen wij af.

- **Authenticiteit**

Uitgaande van de **authenticiteit** van ieder kind richten wij ons onderwijs zo in dat ieder kind de mogelijkheid krijgt zicht te ontwikkelen naar eigen aard en mogelijkheden

Wij creëren een schoolklimaat waarin een ieder zich veilig voelt en aanvaard weet. De belangrijkste voorwaarde om tot ontwikkeling te komen is veiligheid. Wij proberen, binnen onze mogelijkheden, het gebouw, het terrein en wat erop en erin is, zo goed mogelijk in te richten. Daarnaast benaderen de leerkrachten de kinderen zo, dat het zelfvertrouwen van kinderen wordt gestimuleerd.

Dit komt naar voren in:

- het houden van kind- en groepsgesprekken
- aandacht geven aan en stimuleren van positief gedrag
- adequaat optreden van leerkrachten bij ongewenst gedrag
- serieus omgaan met klachten / wensen van kinderen
- bewust aandacht besteden aan sociale vaardigheden

Missie

Op onze school staat het kind centraal en werken we samen met kinderen en de ouders om de kinderen voor te bereiden op de veranderende wereld. Een wereld waarin kinderen zelfstandig (en samen met anderen) keuzes moeten leren maken en waar ze met kennis, vaardigheden en creativiteit hun eigen (gedroomde) toekomst in kunnen vullen.

Visie

We willen een school zijn waar ieder kind er toe doet en belangrijk is. Alles wat we doen, doen we met (de ontwikkeling van) het kind als uitgangspunt. We betrekken kinderen bij hun eigen ontwikkeling door het gesprek met ze aan te gaan. Tevens willen we een school zijn waar in samenwerking met ouders en kinderen in een veilig en uitdagend klimaat wordt gewerkt aan de ontwikkeling van ieder kind.

Kernbegrippen of bouwstenen betreffende de visie op onderwijs:

- ✓ veiligheid en vertrouwen
- ✓ zelfstandigheid
- ✓ verantwoordelijkheid
- ✓ structuur
- ✓ een rijke en uitdagende (leer-)omgeving
- ✓ vakmanschap van de leerkracht
- ✓ preventieve hulpverlening
- ✓ omgaan met verschillen
- ✓ ouders als partners

Het kind staat centraal en is het uitgangspunt in ons handelen. Ieder kind heeft recht op opvoeding en goed onderwijs.

Pedagogisch klimaat

Een goed pedagogisch klimaat kenmerkt zich door veiligheid en vertrouwen, voorwaarden om te leren en te ontwikkelen.

Er zijn zes uitgangspunten voor een pedagogisch klimaat:

- 1) Emotionele steun en sensitieve responsiviteit;
- 2) Autonomie en ruimte;
- 3) Structureren en grenzen stellen;
- 4) Informatie geven en uitleggen;
- 5) Begeleiden van interacties tussen kinderen;
- 6) Stimuleren en ondersteunen van interacties tussen kind, ouders en school.

Feiten: (gebaseerd op diverse wetenschappelijke onderzoeken uit de jeugdzorg)

- Kinderen brengen een groot deel van de tijd door in een groep.
- Een open groepsklimaat heeft een positieve invloed op succes.
- Vier punten die van groot belang zijn voor een goed leefklimaat:
 - 1) De responsiviteit van de leerkracht.
 - 2) De mate van het gevoel hebben iets te leren.
 - 3) Structuur.
 - 4) Onderlinge relatie tussen kinderen.

Kinderen in een negatief groepsklimaat vervelen zich vaak, missen perspectief en voelen zich niet “veilig”. Extreem strenge of onduidelijke en onvoorspelbare regels, geen vertrouwen en aandacht krijgen, klachten die niet serieus genomen worden en leraren die zich niet aan de regels houden zijn van zeer grote invloed op het leefklimaat. In de kern gaat het om 3 pedagogische aspecten: We willen veiligheid en ondersteuning bieden. We scheppen ruimte voor leren en ontwikkeling. We stellen van regels en grenzen.

Samenwerken

Samenwerken vindt plaats tussen alle geledingen. Het samenwerken:

- tussen de kinderen. We stimuleren maatjesleren, coöperatieve werkvormen, tutoeren en duo-leren, zowel in de groep als groepsoverstijgend;

- tussen leraar en leerling;
- tussen de teamleden. We maken gebruik van de expertise van de teamleden en zetten hun talenten gericht in. Vakmanschap wordt herkend en erkend en teamleden worden gestimuleerd hun vakmanschap te verhogen;
- tussen teamleden en ouders. We vragen van ouders onderwijsondersteunend gedrag door het steunen, sturen en stimuleren van hun kinderen. Talenten en vakmanschap van ouders zetten we in voor het verrijken van ons onderwijs. We informeren ouders over de ontwikkeling van hun kinderen. We zijn samen verantwoordelijk voor het leren en ontwikkelen; educatief partnerschap.

De waarden van onze organisatie

Goed onderwijs is gebaseerd op gezamenlijk gedragen waarden. Onze kernwaarden zijn passie, verbondenheid, talent, vakmanschap en authenticiteit.

- *Verbondenheid*; alleen in een omgeving waar aandacht is voor elkaar kunnen mensen tot bloei komen. Daarom werken we aan goede onderlinge relaties. Samen vormen wij effectieve leer- en leefgemeenschappen.
- *Authenticiteit*; ieder mens is uniek. Ieder kind mag zich ontwikkelen tot wie hij is, tot wat hij in zijn eigen blauwdruk bij de geboorte heeft meegekregen. Het is zelfs je opdracht in deze wereld om te worden wie je bent. Dat betekent dat we het kind moeten helpen zich bewust te worden van zijn talenten en mogelijkheden.
- *Talent*; alles wat wij doen, is gericht op het ontwikkelen van talent van de kinderen. Dat vraagt evenzeer om het ontwikkelen van onze eigen talenten, want dit is een continue zich ontwikkelend proces. Talent groeit en vraagt dus om doorlopende zorg voor ontplooiing
- *Vakmanschap*; onze leerkrachten ontwikkelen hun didactische en pedagogische vaardigheden continu. Zij zijn op de hoogte van de ontwikkelingen en passen zo nodig hun lesgeven hierop aan. Het is de verantwoordelijkheid van de professional om zichzelf te ontwikkelen. Dat behoort tot het natuurlijk handelen.
- *Passie*; om ervoor te zorgen dat onze kernwaarden zichtbaar worden, verwachten we dat alle medewerkers hun werk met passie doen, motiverend zijn voor anderen en dat zij hoge eisen stellen aan hun eigen ontwikkeling en die van collega's.

Actief burgerschapsvorming en sociale integratie

Actief burgerschapsvorming en sociale integratie is verdeeld in drie domeinen:

democratie, participatie en **identiteit¹**:

- Democratie omvat zowel de grondbeginselen en hoe die in het dagelijkse leven worden toegepast, als de staatsrechtelijke aspecten
- Participatie is een kenmerk van de democratische grondhouding en betreft het actief deelnemen aan het verbeteren van de omgeving
- Identiteit gaat over de wisselwerking tussen persoon en omgeving en hoe persoonlijke opvattingen bepalend zijn, voor het gericht zijn op de gemeenschap.

3. Doelen pedagogisch klimaat, de sociale veiligheid, burgerschap en integratie.

Algemene doelen

Hieronder verstaan we de algemene doelen, doelen die gebod zijn in de dagelijkse praktijk van de school en tot uiting komen in gedrag en houding.

- Een schoolklimaat, waarin een ieder zich veilig voelt en aanvaard weet. *Jij doet er toe!*
- Actief vorm geven aan de kenmerken van openbaar onderwijs: algemene toegankelijkheid, actieve pluriformiteit en non-discriminatie.
- Aansluiten bij individuele ontwikkel- en leerbehoeften.
- Talenten stimuleren.
- Vaardigheden leren om nu en in de toekomst deel te nemen en bij te dragen aan de maatschappij.
- Vormgeven van en aan de gezamenlijk gedragen waarden: verbondenheid, authenticiteit, talent, vakmanschap en passie.

¹ Bijlage 1 Houdingen, vaardigheden, kennis- democratie, participatie, identiteit.

Specifieke doelen

Voor onze school hebben we de volgende specifieke doelen bepaald, na uitgebreide teamgesprekken, raadpleging ouders en gesprekken met de medezeggenschapsraad. Tevens zijn de ontwikkelingen op het gebied van het onderwijs en in de maatschappij leidend geweest voor het bepalen van de doelen.

- Het kind en de ontwikkeling van het kind is leidend voor het aangeboden onderwijs. De zogenaamde 10 minuten gesprekken die we ingevoerd en willen we verder verfijnen.
- Educatief partnerschap vormgeven: verbeteren en oefenen (elk jaar beter) We willen meer wederkerigheid in de gesprekken. Geen eenrichtingsverkeer: de leerkracht vertelt hoe het in de klas gaat, maar een gesprek over uw kind.
- Door gebruik te maken van de omgeving verrijken we ons onderwijs. Dit kan zijn door gastlessen van ouders, grootouders, kunstenaars, ondernemers, maar ook door bezoeken aan instellingen, voorstellingen, lessen buiten de school.
- Specifieke aandacht voor digitale geletterdheid.

4. De huidige situatie

4.1 Inzicht in de huidige situatie

Om een goed en verantwoord beleid te voeren is het noodzakelijk om goed inzicht te hebben in de huidige situatie; zowel op leerling-, groeps-, schoolniveau en in de beleving van leerlingen, leerkrachten en ouders. In willekeurige volgorde geven we hier onder aan hoe wij inzicht in de huidige situatie verwerven.

Opvallende zaken die belangrijk zijn slaan we op in ons leerlingvolgsysteem ParnasSys. Uiteraard worden dit soort zaken ook besproken. Dit kan zowel in één op één-gesprekken tussen intern begeleider, schoolleider of leerkracht. Het kan ook in teamverband of met externe instanties. Ook worden indien gewenst ouders betrokken.

4.2 Wat doen we en wat gebruiken we?

ZIEN!

[ZIEN!](#) Is een expertsysteem dat de leerkracht helpt bij het bevorderen van de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen.

In het schooljaar 2014 – 2015 is het gedragsleerlingvolg- en hulpsysteem ZIEN!, ingevoerd. Er wordt gebruik gemaakt van [zeven dimensies](#) die informatie geven over de ondersteuningsbehoeften van de groep en/of individuele leerlingen. ZIEN! bevat handige [functionaliteiten](#); het is een webbased systeem, heeft een goede inhoudelijke helpdesk en het biedt de mogelijkheid ouders te betrekken in het proces. Met behulp van ZIEN brengen we de sociale veiligheid in beeld.

KIJK

KIJK is een leerlingvolgsysteem voor de sociaal- emotionele ontwikkeling bij de kleuters. Dit systeem is in 2016-2017 geïmplementeerd.

Klassenbezoeken

Jaarlijks worden klassenbezoeken afgelegd door de directeur en de intern begeleider. Deze bezoeken leveren zowel didactische- als pedagogische gegevens. Voor deze bezoeken is er een algemene Kijkwijzer waar ook het pedagogisch handelen is.

Inspectie

Tijdens het inspectiebezoek wordt ook gekeken naar het schoolklimaat en de bevordering van de burgerschap en de sociale integratie.

De inspectie heeft op haar bezoek in maart 2014 geconstateerd dat de opbrengsten op orde zijn. Sociale integratie en burgerschap is toen niet beoordeeld. Echter vanwege het feit dat burgerschap niet in de schoolgids als item wordt genoemd en dit document nog niet was aangepast aan de wettelijke eisen, werd het totaal met een onvoldoende beoordeeld. Dat is vervelend, echter de inhoud van onze visie en het handelen daarnaar is niet veranderd en was en is in onze ogen goed en steeds goed geweest.

Interne audit

Schoolbestuur Lauwers en Eems neemt deel aan het provinciale auditteam. Scholen kunnen een audit aanvragen bij dit team en/ of door directie worden aangemeld. In december 2015 vond de audit plaats. De sfeer en het pedagogisch handelen werden voldoende beoordeeld

Zelfevaluatie

In het voorjaar van 2017 is er, net als op alle scholen van Lauwers en Eems een zelfevaluatie uitgevoerd. Een zelfevaluatie dat dient als vliegwiel voor de kwaliteitsontwikkeling en zorgt voor reflectie binnen het team. De zelfevaluatie houdt in dat het team systematisch informatie verzamelt om het eigen functioneren te beoordelen. Op basis hiervan worden onderbouwde beslissingen ter verbetering genomen. De zelfevaluatie is een krachtig instrument waarmee om binnen de school te werken aan duurzame ontwikkeling van de onderwijskwaliteit. Hoe sterker een school is in het evalueren van het onderwijs, hoe groter de kans dat wij uit onze leerlingen halen wat erin zit.

Als middel voor ontwikkeling

Zelfevaluatie draagt ook bij tot de verankering van verbeteringen. De Zelfevaluatie markeert een moment van onderzoek en reflectie. Doen we de dingen zoals we die hebben afgesproken? Wat gaat goed, wat kan beter? Zelfevaluatie geeft inzicht in de sterke punten en de ontwikkelmogelijkheden van de school en heeft een positieve invloed op de professionele cultuur. Om van de zelfevaluatie een gezamenlijke verantwoordelijkheid te maken, worden teamleden eigenaar van een bepaald onderwerp.

Ook het pedagogisch handelen is in de Zelfevaluatie meegenomen.

De Bevindingen zijn:

Op de onderdelen Veilig en ondersteunend pedagogisch klimaat, Het uitspreken van hoge verwachtingen scoren we een goed. Wij zijn tevreden met de aanpak en de uitvoering. Ten aanzien van een Uitdagende leeromgeving vinden we dat we dat voldoende doen. Alle drie onderdelen behoeven continue aandacht en aanpassing. Zowel op schrift als in de praktijk.

Conclusies:

Het werken door leerkrachten gebeurt vanuit een pedagogisch warme en veilige omgeving. Het is iets wat voor ons een prioriteit is.

Beleidsconsequenties:

Het beleidsplan sociale veiligheid, pedagogisch klimaat en burgerschap wordt jaarlijks (als ontwikkel- en borgingsdocument) aangepast.

Tevredenheidsonderzoek

Eens per twee jaar wordt er een tevredenheidsonderzoek gehouden onder leerlingen, leerkrachten en ouders. Met behulp van de vragenlijsten kan de kwaliteitsperceptie van de ouders, leerlingen en medewerkers in kaart worden gebracht. De school ontvangt via een extern bureau een samenvatting van de uitkomst. Het team maakt een plan van aanpak ter verbetering.

Functioneringsgesprekken

Tijdens het functioneringsgesprek tussen leerkracht en de schoolleider is welzijn en welbevinden een vast item. Het is mogelijk hierover verder in gesprek te gaan met een extern deskundige van het vervangingsfonds of de schoolleider / directeur.

Collegiale ondersteuning

Collegiale ondersteuning, het elkaar informeren en op de hoogte houden van gebeurtenissen op school en in het leven van een kind is belangrijk. Om te komen tot een professionele cultuur waar leerkrachten van en met elkaar leren is één van onze speerpunten. Vertrouwen in elkaar om te kunnen delen is hierbij een voorwaarde. We kijken naar elkaars talenten, zodat leerkrachten kunnen stralen en de ander kan leren. Kijken bij elkaar in de klas staat meerdere malen per jaar op onze agenda.

RI&E

Eens per vier jaar wordt er een risico-inventarisatie en –evaluatie uitgevoerd. Dit gebeurt onder auspiciën van de sectordirectie. Deze RI&E is de basis van een het arbobeleid en zorgt dat risico's in de scholen t.a.v. veiligheid,

gezondheid en welbevinden in beeld worden gebracht en dat er plan voor wordt gemaakt om maatregelen op te stellen. Ook wordt er een zogenaamde preventiemedewerker aangesteld.

Observaties en gesprekken.

Dagelijkse observaties en kindgesprekken zijn een belangrijk instrument om inzicht te krijgen in de gevoelens en de beleving van de kinderen. Deze gegevens kunnen dienen om kinderen beter te begrijpen en te helpen, evenals het gevoel van veiligheid en vergroten (ZIEN- KIJK)

4.3 Wat doen we op school

Waarden

Goed onderwijs is gebaseerd op gezamenlijk gedragen waarden.

Onze kernwaarden zijn passie, verbondenheid, talent, vakmanschap en authenticiteit. Wij geven deze waarden in ons dagelijks handelen vorm door elkaar hierop te bevragen en feedback te geven.

Voorbeeldfunctie

Het team is zich bewust van onze voorbeeldfunctie. Ons gedrag op het plein, in de school, tijdens uitstapjes e.d. wordt (ongemerkt) geregistreerd door de kinderen. Ook ons onderlinge gedrag wordt opgemerkt. Een visie op sociale veiligheid en welzijn, gedragen door alle teamleden, wordt uitgestraald in woord en gebaar. De toon en woordkeus van de leerkracht zijn belangrijk.

Verantwoordelijkheid

Ieder teamlid voelt zich verantwoordelijk voor de sfeer op school. We zijn er om toezicht te houden, tonen belangstelling en maken plezier. Het team accepteert en waardeert het unieke van ieder mens en stimuleert de kinderen tot een dergelijke grondhouding.

Bevestiging

Door bevestigende feedback en complimenten te geven stimuleren leerkrachten kinderen om gewenst gedrag te vertonen. Leerkrachten geven daarmee een impuls aan het zelfvertrouwen van de kinderen. Prijzen kan klassikaal; dit kan stimulerend werken voor de andere kinderen. Complimenten geven kan verbaal, maar ook non- verbaal (knipoogje, de duim omhoog, etc.).

Aandacht

Door de kinderen positieve aandacht te schenken, is er minder behoefte om negatieve aandacht te vragen.

Schoolregels

Daar waar mensen bij elkaar zijn is het belangrijk afspraken te maken hoe we met elkaar en met onze omgeving omgaan. We hebben geen vaste lijst met regels. Om kinderen eigenaar te maken van onze afspraken, maken we die regels samen met de kinderen.

Voor voorbeelden van gedrag passend bij deze regels zie de bijlage 5.

Deze regels zijn geen strak keurslijf. De kinderen moeten binnen deze regels op eigen wijze (leren) functioneren. Als kinderen zich niet aan afspraken houden, worden ze daarop aangesproken.

De afspraken zijn bedoeld om pestgedrag te voorkomen of het pesten vroegtijdig aan te pakken. Aan het begin van het schooljaar worden de afspraken gemaakt en in het lokaal opgehangen. Het opstellen van de klassenregels maakt deel uit van het anti-pestprotocol.

Gouden Weken (de start van een nieuw jaar)

Het begin van het schooljaar is een belangrijke periode. Kinderen starten met een relatief schone lei en de sociale setting begint min of meer opnieuw. Deze gouden weken zijn voor de leerkrachten belangrijk om een stevige basis te leggen voor een goed pedagogisch klimaat. Extra aandacht aan de processen die spelen in de groep zijn van belang het gehele schooljaar. Op onze school wordt in de eerste weken extra aandacht besteed aan dit proces gedurende de Gouden weken. Na de kerstvakantie zijn er de Zilveren weken, waarbij er veel aandacht is voor de groepsprocessen in de klas.

Eigenaarschap bij kinderen

Door eigenaarschap te creëren werken we met uw kind aan het welbevinden, betrokkenheid en motivatie. Hoe ziet eigenaarschap bij kinderen er uit? De mate waarin kinderen eigenaar worden, kunnen we onderverdelen in vijf niveaus van betrokkenheid. Hoe meer betrokken de kinderen zijn, hoe duurzamer de leeropbrengst en kunnen de leerlingen wat ze geleerd hebben flexibel in andere situaties toepassen.

De vijf niveaus van eigenaarschap:

Vertegenwoordigd: De leerlingen zijn uitvoerder. Wat betreft hun participatie is er sprake van 'passieve consumptie', ook als ze tijdens de activiteiten een actieve rol krijgen.

Geraadpleegd: De kinderen zijn bij (thema-)keuze en opzet betrokken en hebben daardoor enige invloed op vorm en inhoud van de activiteit. Ze hebben tijdens de activiteiten een uitvoerende rol.

Actief betrokken: De kinderen worden in alle fasen van de activiteit geïnformeerd en actief betrokken, kunnen daardoor ook enige sturing uitoefenen. De uiteindelijke regie en de beslissingen blijven vooral in handen van de leerkracht.

Mede-eigenaar: De kinderen zijn in alle fasen echt mede-eigenaar en samen met de leerkracht verantwoordelijk voor het resultaat.

Eigenaar: Uiteindelijk is ieder kind zelf verantwoordelijk voor de eigen keuzes, ontwikkeling, houding en gedrag.

Praktisch op onze school

Voor kinderen kan eigenaarschap in de dagelijkse gang van zaken vorm krijgen door bijvoorbeeld:

- gepersonaliseerd leren met daarbij feed back-, feed forward- en kind -en leergesprekken;
- kinderen participeren in een leerlingenraad;
- toepassen van coöperatieve werkvormen;
- betrekken van kinderen bij hun eigen ontwikkeling;
- in het algemeen: meer praten met dan over kinderen door leerkrachten (en ouders);

Actief Burgerschap

Alle groepen werken wekelijks met de methode Kwink. Deze methode, gebaseerd op de actualiteit, biedt structuur aan ons burgerschapsonderwijs.

Spreekbeurten en werkstukken

In groep 5 t/m 8 worden spreekbeurten gehouden. Alle kinderen maken de keus voor een onderwerp. Werkstukken (groep 7 en 8) worden gemaakt op basis van vast gelegde afspraken in school. De onderwerpen worden gekozen in overleg met de leerkracht.

Wereld oriënterende vakken

In alle groepen werken we volgens de principes en leerlijnen van Naut- Meander- Brandaan. In deze aanpak maken kinderen samen met de leerkracht keuzes voor zowel inhoud als uitwerking. Ook de 50 vensters uit de Canon van de Nederlandse geschiedenis zijn daarin verweven.

Ieder jaar hebben we schoolbreed een gezamenlijk project. Gedurende een week besteden we dan naast de basisvaardigheden veel aandacht aan een onderwerp, het geheel wordt afgesloten met een tentoonstelling en/of voorstelling.

Actualiteit en maatschappij

Dagelijks kijken de leerlingen in de groepen 6 t/m 8 het korte Jeugdjournaal (5 minuten). Actuele onderwerpen worden toegelicht door de leerkracht en besproken met de kinderen. De teksten van onze methode begrijpend lezen, Nieuwsbegrip, gaan ook onderwerpen uit de actualiteit.

Leerlingenraad

Onze school heeft een leerlingenraad. Deze wordt samengesteld uit leerlingen van groep 5, 6, 7 en 8 en ieder jaar worden er nieuw leerlingen gekozen zodat de samenstelling rouleert.

De raad mag gevraagd en ongevraagd advies geven aan de schoolleiding. De kinderraad wordt begeleid door de schoolleider. We zien de kinderraad als een 'oefening in burgerparticipatie'.

Goede doelen

Wij vinden dat we de leerlingen ook moeten meegeven dat het goed is om iets voor anderen te betekenen en ze bewust te maken dat er mensen in onze maatschappij zijn die wellicht hulp nodig hebben. Incidenteel doen we aan acties mee. Dit kan zijn op initiatief van ouders, leerkrachten of kinderen (leerlingenraad).

Cultuureducatie

Onze school heeft haar eigen cultuureducatieplan met een breed aanbod aan activiteiten voor de kinderen van alle leerjaren. Hiertoe horen ook excursies naar musea en instellingen voor kunst en cultuur. Eens per twee jaar is er een concert met de Classic Express.

Er is een actief beleid voor het vinden van subsidies. Daar waar mogelijk en nodig werken we samen met andere scholen.

Expressie

De expressie activiteiten bestaat o.a. uit taalexpressie, bijvoorbeeld het schrijven van een opstel en poëzie, maar ook spel en drama. Je leren uiten is, naast het beheersen van de basisvaardigheden, belangrijk. Wanneer aan een optreden in het openbaar, spreken in een grotere groep is één van de doelstellingen die wij spelenderwijs willen realiseren door o.a. spreekbeurten, boekbesprekingen etc. De leerlingen van de onderbouw bespreken bijvoorbeeld het weer en presenteren dat in de kring. Tekenen en handvaardigheid komen in ruime mate zo veel mogelijk geïntegreerd aan bod. Allerlei technieken en materialen komen aan de orde. Bij creatieve uitingen van de leerlingen is niet alleen het eindproduct, maar ook het proces belangrijk. Rond de feestdagen worden er diverse creatieve activiteiten georganiseerd. De school werkt met verschillende bronnen voor deze lessen, maar gebruikt ook ideeën van internet.

Alle kinderen verzorgen jaarlijks met hun groep een viering voor ouders, opa's, oma's en andere kinderen. Eerder presenteerden de leerlingen van groep 8 ieder jaar de eindmusical. Vanaf 2018 betrekken we onze leerlingen meer bij het afscheid van de basisschool.

4.4 Pesten

Pesten is een stelselmatige vorm van agressie waarbij één of meer leerlingen bewust proberen een andere leerling, fysiek, verbaal of psychologische schade toe te brengen. Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld. Pesten hoort tot de meer omvattende categorie "sociale onveiligheid", daartoe behoren ook fysieke en verbale agressie, discriminatie en andere incidentensoorten. Pesten onderscheidt zich van die incidentensoorten, omdat het indringende en langdurige gevolgen kan hebben voor met name de gepeste, maar ook voor de pester, omstanders en de leerprestaties en sfeer op school (definitie Nederlands Jeugd Instituut).

De lijn op onze school is dat we t.a.v. pesten als school werken aan preventie, tijdig signaleren, adequaat ingrijpen, nazorg en monitoring.

Door te werken aan een positief klimaat met een heldere structuur en afspraken (zie hierboven) werken we er aan pesten te voorkomen. Tegelijkertijd weten we dat pesten overal voorkomt. Daarom blijven we elke dag werken aan dit goede en veilige klimaat en zijn we scherp op signalen die kunnen wijzen op onveilige en peestsituaties. Mocht pesten worden gesignaleerd dan gebruiken we het zogenaamde Pestprotocol. (zie de bijlage 6).

4.5 Het afhandelen van incidenten

Iedereen wordt geacht zich aan de schoolregels te houden. Indien een kind een afspraak niet nakomt of overtreedt, wordt het daar op aangesproken. Daarbij houden we uiteraard rekening met leeftijd, situatie en de gebeurtenis. We kunnen ook met een kind of een groep kinderen in gesprek gaan.

Kinderen leren van fouten of (onbedoeld) fout gedrag en moeten mogelijkheden worden geboden te leren. Dit doen we, omdat onze schoolregels geen strak keurslijf zijn. Kinderen moeten binnen deze regels op eigen wijze leren functioneren.

Bij conflictsituatie kunnen we een reflectieblad gebruiken, dat helpt om kinderen inzicht te geven in hun eigen gedrag of situatie. Op dit blad staan de volgende onderdelen: de gebeurtenis, het gevoel daarbij, de gedachte die ze hadden, het concrete gedrag en ze kijken in de toekomst hoe ze in een dergelijke situatie in het vervolg kunnen handelen. (zie de bijlage 7; het Reflectieformulier).

Bij incidenten (zoals hier onder beschreven) wordt er door de leerkracht een notitie in ParnasSys gemaakt, met een beschrijving van het incident en de afspraken.

Bij zeer ernstige incidenten (dit ter beoordeling van de schoolleiding) wordt het incident geregistreerd in het incidentenregistratieformulier (zie bijlage 3).

Incidenten zijn gedragingen op het gebied van pesten, geweld, vernieling, seksuele intimidatie en discriminatie. De schoolleiding is verantwoordelijk voor de incidentenregistratie. Hiervoor is een formulier opgesteld.

Incidenten, die geregistreerd worden en de daaruit volgende acties:

- ✓ Weglopen van school onder schooltijd: informeren van de ouders, gesprek met de leerling. Overleg met ouders over eventuele maatregelen;
- ✓ Pesten: zie hierboven;
- ✓ Lichamelijk geweld: gesprek met de leerling en indien nodig (zulks ter beoordeling van leerkracht/intern begeleider en directeur) de ouders informeren;
- ✓ Vernieling: gesprek met de leerling, de ouders informeren. Bij geringe bedragen een waarschuwing. De tweede keer of hogere bedragen: vergoeden van de vernielde spullen i.o.m. de ouders;
- ✓ Seksuele intimidatie: gesprek met de leerling en de ouders informeren. Mogelijke consequentie één keer uitsluiten van de situatie waarin het gedrag plaats vond.

In het jaarverslag wordt melding gemaakt van de ernstige incidenten die op school zijn voorgekomen. Deze ernstige incidenten die als dusdanig worden geregistreerd worden met het team besproken. De medezeggenschapsraad, die het jaarverslag ook bespreekt, wordt hierbij aldus betrokken.

Indien een leerling vaak (meerdere keren per dag) ongewenst gedrag vertoont, worden de ouders op de hoogte gesteld en wordt getracht om tot een gezamenlijke aanpak te komen. Eventueel wordt, indien i.o.m. ouders door de school of door de ouders, deskundige hulp ingeroepen.

Bij een zeer ernstige overtreding of herhaaldelijk overtreden van de regels, bestaat de mogelijkheid dat de leerling door de sectordirecteur geschorst wordt. Voor het formulier zie Plaza of de schoolserver.

4.6 Schorsen en verwijderen

Incidenten kunnen dusdanig erg zijn (denk aan geweld), herhaaldelijk terugkeren of een grote impact hebben op kinderen of leerkrachten, dat er tot een schorsing moet worden overgegaan. Dit zal gebeuren op voorstel van de directeur en schriftelijk worden bevestigd aan de ouders. Hiervoor is een protocol opgesteld op bestuurs- en samenwerkingsniveau van Passend Onderwijs

4.7 Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling - Verwijsindex

Onze school heeft deze meldcode ondertekend. Dat is een stappenplan dat zorgvuldig handelen bij vermoedens van huiselijk geweld en mishandeling ondersteunt. Uitgangspunt is dat huiselijk geweld en kindermishandeling strafbaar zijn en moeten worden gemeld.

De meldcode beschrijft in vijf stappen wat professionals moeten doen bij vermoedens van geweld.

Stap 1: in kaart brengen van signalen.

Stap 2: overleg met collega's en zo nodig advies vragen aan het Centrum voor Jeugd en Gezin, Veilig Thuis (www.veiligeilgthuis.nl), het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) of een deskundige op het gebied van letselduiding.

Stap 3: bespreek vermoeden en signalen met ouder(s) en/of jeugdige.

Stap 4: wegen van risico, aard en ernst van het geweld

Stap 5: beslissen: zelf hulp organiseren of melden bij Veilig Thuis / SHG.

Op het moment dat er zorgen zijn t.a.v. van een kind kan een melding worden gedaan via de Verwijsindex. Alle lijnen omtrent de zorg komen via de verwijsindex bij elkaar.

Een melding, waarbij ten eerste worden geïnformeerd loopt via de intern begeleider. De schoolleiding wordt vooraf op de hoogte gebracht.

4.8 Klachtenregeling

In iedere organisatie kan het voorkomen dat er, ondanks voorzorgsmaatregelen, klachten zijn. Daarom heeft ons schoolbestuur een klachtenregeling. Ons schoolbestuur is aangesloten bij een landelijke klachtencommissie. De klachtenregeling staat beschreven in de schoolgids.

4.9 Calamiteiten

In het In geval van calamiteiten bijvoorbeeld brand is er een ontruimingsplan opgesteld. Minimaal eens per jaar wordt er een ontruimingsoefening gedaan.

4.10 Uitgangspunt bij afhandeling en vertrouwenspersoon

Een klacht over sociale veiligheid hoort in eerste instantie bij de leerkracht. Indien dit niet naar tevredenheid wordt opgelost, dan wordt de **vertrouwenspersoon** (= schoolleider / intern begeleider) betrokken. Dit kan ook in een situatie dat de leerkracht steun nodig heeft. Deze stap kan ook gelden voor een ouder of een kind. Voor de taakbeschrijving van de vertrouwenspersoon zie bijlage 8.

Indien er bij een of beide “partijen” onvrede blijft bestaan, of het proces niet optimaal verloopt, wordt de directeur ingeseind, die handelend op kan treden.

Indien dit ook niet tot een bevredigende oplossing leidt, kan de sectordirecteur worden ingeschakeld. Ouders kunnen een klacht indienen bij de vertrouwenspersonen van L&E (schoolgids) of bij de Landelijke Klachten Commissie. Opgemerkt dient te worden dat klachten die daar komen vooral over communicatie rond incidenten gaan en niet over incidenten zelf. Dus een goede en heldere communicatie is een rode draad in het be- en afhandelen van klachten.

5. Beleidsvoornemens

Het huidige beleid willen we voortzetten. Daarnaast hebben we enkele aanvullingen:

- Inzicht in de beleving.
Leerlingen van groep 5 t/m 8 vullen de ZIEN! lijst in. Dat gebeurt ook door de leerkrachten van alle andere groepen. Daarnaast doen de leraren één keer per twee jaar mee aan het tevredenheidsonderzoek en hebben minimaal twee keer per drie jaar een functioneringsgesprek. De ouders doen één keer per twee jaar mee aan het tevredenheids-onderzoek. Audits, klassenbezoeken en gesprekken leveren ook veel informatie op.
De onderzoeksvraag is of we jaarlijks, in het kader van het veiligheidsbeleid van de school, wellicht bepaalde vragen van het tevredenheidsonderzoek (Schoolvenster) noodzakelijk zijn om een goed en actueel inzicht te hebben in de veiligheidsbeleving.
- Uitvoeren zelfevaluatie.
Het verder ontwikkelen van zelfevaluaties op een breed terrein. In 2017 is de eerste aanzet geweest. Dit willen we nader uitwerken en zal worden begeleid in samenwerking met andere schoolleiders, directeuren en de directeur bestuurder
- Herijken en –schrijven van het Cultuurplan in 2021-2022.
- Door gebruik te maken van de omgeving verrijken we ons onderwijs. Dit kan zijn door gastlessen van ouders, grootouders of andere inwoners, kunstenaars, ondernemers, maar ook door bezoeken aan instellingen, voorstellingen, lessen buiten de school.
 - Specifieke aandacht voor de vaardigheden samenwerking, communicatie, digitale geletterdheid, sociale en culturele vaardigheden, creativiteit, probleemoplossend vermogen en kritisch denken.

5.1. Overzicht en de weg naar de gewenste situatie

Aandachtsgebied	Huidige situatie	Opmerkingen
Sociaal-emotionele ontwikkeling	Voldoende / behoeft nadere bestudering	Afname van ZIEN! bakjesaanpak en Kleur. Indien nodig SOEMO-kaarten
Schoolregels	Voldoende	Zie 4.3
Welzijn leerlingen	Voldoende	We gebruiken ZIEN! en KIJK en er is eens per 2 jaar een tevredenheidsonderzoek
Welzijn ouders	Voldoende	De ouderenquête wordt eens per 2 jaar afgenomen. De enquête voor nieuwe ouders 8 jaarlijks.
Welzijn leerkrachten	Voldoende	Eens per 2 jaar een functioneringsgesprek. De RI&E wordt afgenomen en eens per 2 jaar een tevredenheidsonderzoek.
Incidentregistratie	Voldoende	Duidelijkheid betreffende de wijze van registreren en de wijze van omgang ten aanzien van de incidenten. De incidenten worden gemeld bij de IB-er en besproken tijdens de zorgvergadering.
Methode sociaal-emotionele ontwikkeling, evenals burgerschaps-zin	Voldoende	Leefstijl, Bakjesaanpak

en integratie		
Jeugdjournaal	Voldoende	Dagelijks kijkt en bespreekt groep 6, 7, 8 de korte uitzending
Geestelijke stromingen	Voldoende	GVO door Trix Krol
Wereldoriëntatie	Voldoende	In groep 1 t/m 4: thematisch In groep 5 t/m 8 a.d.h.v. Naut – Meander en Brandaan
Bevorderen eigenaarschap	voldoende	Er is een leerlingenraad, een tafeltjesmiddag (waar kinderen betrokken zijn), contacten met de NOVO
Zelfevaluatie	Voldoende, maar heeft verbetering	
Cultuurplan	Herijken	2017-2018

6 Evaluatie en borging

		Frequentie	Borging	Vindplaats
Inzicht in de huidige situatie	ZIEN!, observatie	Jaarlijks	toetskalender	ParnasSys
	Klassenbezoeken	Jaarlijks	jaarplanning	Handboek kwaliteit
	Inspectie	Eén keer per vier jaar	n.v.t.	n.v.t.
	Audit	Eén keer per vier jaar	Meerjarenplanning	Handboek kwaliteit
	Tevredenheidsonderzoek	Eén keer per twee jaar	Meerjarenplanning	Handboek kwaliteit
	Functioneringsgesprekken	Jaarlijks	jaarplanning	Gesprekken-cyclus
	Samenwerking met ouders, oudergesprekken	Regulier; een keer per jaar, daarnaast op verzoek	jaarplanning	ParnasSys
	Observaties, gesprekken, collegiale ondersteuning	Dagelijks	n.v.t.	n.v.t.
	RI&E-analyse	Eens per 2 jaar	jaarplanning	Server

Wat doen we	Waarden, voorbeeldfunctie, verantwoordelijkheid, bevestiging, aandacht	Dagelijks	n.v.t.	Schoolplan, schoolgids
	Schoolregels	Dagelijks	Jaarplanning kwaliteitszorg	Vademecum
	Gouden Weken	Jaarlijks	Jaarplanning	Vademecum
	Leerlingenraad	Een per 6 weken	jaarplanning	Vademecum
	Spreekbeurten, werkstukken, Naut-Brandaan- Meander	1x per week	Lesrooster	Vademecum
	Jeugdjournaal	Dagelijks	Lesrooster	n.v.t.

	Goede doelen (Kinderpostzegels, Schaatsen voor water	Jaarlijks	Jaarplanning	n.v.t.
	Uitstapjes binnen cultuurplan	Jaarlijks	jaarplanning	Cultuurplan, Vademecum
	Vertrouwenspersoon	Indien nodig	n.v.t.	Schoolgids
	Meldcode	Indien nodig	n.v.t.	SOP
	Klachtenregeling	Indien nodig	n.v.t.	Schoolgids
	Incidentenregistratie	Indien nodig	n.v.t.	Schoolgids
	Protocol schorsing, verwijdering	Indien nodig	n.v.t.	Schoolgids
	Ontruimingsplan oefenen	Jaarlijks	Jaarplanning	Vademecum, inhoudelijk

Beleids-voornemens c.q. activiteiten	Wat	Wie	Wanneer	Vindplaats
	Afname en invulling ZIEN! verbeteren	IB-er	2017-2018	handleiding
	Zelfevaluatie	Schoolleider, IB-er, team	jan, febr. mrt	Map kwaliteitszorg server
	Herijken Cultuurplan	Cultuurcoördinator	Herfst 2018	server

De bijlagen

Kijkwijzer Pedagogisch Handelen, het formulier Functioneringsgesprekken, de RI&E, het ontruimingsplan zijn te vinden op de schoolserver en staan op Plaza (intranet van L&E)

De volgende bijlagen zijn opgenomen in dit plan

- Bijlage 1: Vragenlijst (nieuwe) ouders groep 1
- Bijlage 2: Formulier incidentenregistratie
- Bijlage 3: De domeinen democratie, participatie en identiteit (per groep)
- Bijlage 4: Voorbeelden van gedrag passend bij onze kapstok regels (kinderen, leerkrachten en ouders)
- Bijlage 5: Pesten (achtergrond en protocol)
- Bijlage 6: De vier G's; reflectieblad door kinderen bij incidenten

Bijlage 1. Vragenlijst (nieuwe) ouders groep 1

Aan de ouders/verzorger van de nieuwe leerlingen,

Uw kind zit nu ongeveer 4 maanden bij ons op school. Wij willen graag weten wat (nieuwe) ouders van onze school vinden en vragen u daarom deze lijst in te vullen. Deze ouderenquête zien wij als een middel om tot verbetering van de kwaliteitszorg op onze school te komen.

Bij ieder onderdeel kunt u opmerkingen plaatsen. Hebt u meer ruimte nodig, dan kunt u op de achterkant van de bladzijde schrijven. U kunt zelf ook onderdelen toevoegen.

Het is niet nodig uw naam op de vragenlijst te vermelden (mag wel). Wij stellen kritische en eerlijke antwoorden op prijs.

Bij voorbaat dank, Maria Luimstra (schoolleider)

Schoolkeuze.

U heeft onze school gekozen voor uw kind(eren). Wij vinden het belangrijk te weten waarom u tot deze keuze gekomen bent en of u nog steeds achter die keuze staat.

Is dit uw eerste kind dat onze school bezoekt?

JA / NEE*

Hoeveel basisscholen heeft u bezocht/bekeken voordat u koos voor onze school?

- 0 alleen deze
- 0 één andere school
- 0 meer scholen

Op welke manier heeft u informatie gekregen toen u een school moest kiezen? U kunt meerdere mogelijkheden aankruisen.

- 0 van kennissen en burens
- 0 van familie
- 0 door een bezoek aan de school
- 0 via informatieboekje, schoolgids of schoolkrant
- 0 via berichten over de school in de lokale bladen
- 0 via de website
- 0 door gesprekken met de leiding van de peuterspeelzaal
- 0 op een andere manier, namelijk.....

Welke personen hebben uw schoolkeuze beïnvloed?

- 0 uw kind zelf
- 0 kennissen/ burens
- 0 de leerkracht(en)
- 0 anderen, namelijk.....
- 0 familieleden
- 0 de directeur

Er kunnen vele redenen zijn die belangrijk zijn bij het maken van een schoolkeuze. Hier worden een aantal genoemd. Wilt u bij elk antwoord één keuze aankruisen?

Vraag:	Belangrijk	Niet zo belangrijk	Onbelangrijk
De school is dichtbij			
De school behaalt goede resultaten			
Mijn kind wilde het graag			
De school heeft een goede naam			
De school is een openbare school			
De school ziet er gezellig uit			
De sfeer van de school			
Veel buitenschoolse activiteiten			

Eventuele aanvullingen/opmerkingen n.a.v. het bovenstaande:

.....

Is uw kind tijdens de gewenningsperiode en de eerste weken op school goed opgevangen en begeleid?

JA/NEE*

Toelichting:

Bent u tevreden over de ontvangst op school toen u informatie vroeg en/ of uw kind aanmeldde?

JA/NEE*

Toelichting:

Bent u tevreden over de omgang, communicatie met u als ouder gedurende de eerste periode dat uw kind bij ons op school was?

JA/NEE*

Toelichting:

Wanneer u nog een keer voor een school zou moeten kiezen, zou u dan weer voor onze school kiezen?

- 0 ja
- 0 misschien
- 0 nee
- 0 weet ik niet

Toelichting:

Informatie die u van school ontvangt

U krijgt regelmatig informatie van de school over verschillende zaken. Vindt u die informatie over het algemeen duidelijk en begrijpelijk?

- 0 ja
- 0 niet altijd
- 0 nee

Toelichting:Krijgt

u voldoende informatie over de dagelijkse gang van zaken op school?

- 0 voldoende
- 0 niet voldoende

Krijgt u voldoende informatie over de ontwikkeling van uw kind?

- 0 voldoende
- 0 niet voldoende

Kijkt u wel eens op onze website www.de9wieken.nl

- 0 ja
- 0 nee

Hoe vindt u onze website? (Wilt u bij elk criterium uw keuze aangeven door het bolletje ervoor in te vullen).

0 duidelijk	0 voor verbetering vatbaar	0 onduidelijk
0 aantrekkelijk	0 voor verbetering vatbaar	0 onaantrekkelijk
0 compleet	0 voor verbetering vatbaar	0 incompleet
0 overzichtelijk	0 voor verbetering vatbaar	0 onoverzichtelijk

Hebt u nog aanvullingen/opmerkingen t.a.v. deze vraag:

.....

Hoe vindt u de school?

Welke van de volgende typering vindt u op onze school van toepassing? U kunt meerdere typering aankruisen en u kunt ook zelf typering toevoegen.

☐	gezellig	☐	inspirerend
☐	rommelig	☐	veilig
☐	streng	☐	saai
☐	intercultureel	☐	goed georganiseerd
☐	prestatiegericht	☐	kindvriendelijk
☐	modern	☐	ouderwets

Wat zijn de sterke punten van onze school?

.....

Kunt u punten noemen waarin u onze school niet goed vindt en die verbeterd kunnen worden?

.....

Heeft u suggesties voor de verbeteringen, genoemd bij de vorige vraag?

.....

Contacten

Goede contacten tussen ouders en school zijn buitengewoon belangrijk voor ons. Hoe hebt u die contacten ervaren? Wilt u bij elk antwoord één keuze maken en aankruisen?

Vraag:	goed	voldoende	onvoldoende
Het onderwijzend personeel staat ouders open en geduldig te woord			
De leerkrachten zijn gemakkelijk bereikbaar en aanspreekbaar			
De locatiecoördinator is gemakkelijk bereikbaar en aanspreekbaar			
De directeur is gemakkelijk bereikbaar en aanspreekbaar			
Klachten van ouders en kinderen worden serieus genomen			
Telefoontjes worden correct afgehandeld			
Het team staat open voor kritiek			
De ouders worden betrokken bij onze school			

Verdere opmerkingen/aanvullingen n.a.v. bovenstaande vraag:

.....Als u naar aanleiding van deze enquête een gesprek wilt, kunt u dat hier aangeven:

..... (uw naam) wil graag een gesprek met:

☐ de leerkracht van mijn kind	☐ de vertrouwenspersoon
☐ de schoolleider	☐ de directeur
☐ de directeur	☐

U ontvangt zo spoedig mogelijk een uitnodiging!

Wilt u de lijst binnen twee weken inleveren bij één van de leerkrachten of de schoolleiding?

Hartelijk dank voor het invullen en inleveren van de lijst.

(* doorhalen wat niet van toepassing is)

Aard incident:

0 Pesten	0 Bedreigen
0 Vernieling	0 Agressie
0 Vechtpartij	0 Spijbelen
0 Weglopen	0 Brand
0 Diefstal	0 Discriminatie
0 Seksuele intimidatie	0 Seksueel misbruik

Omschrijving incident:

.....
.....
.....

Aanpak n.a.v. het incident:

.....
.....
.....

Ingevuld door:

.....

Handtekening:

.....

Handtekening ouder(s):

.....
.....

Evaluatie aanpak:

.....
.....
.....
.....

Ingevuld door:

.....

Handtekening:

.....

Handtekening ouder(s):

Bijlage 3. De domeinen democratie, participatie en identiteit (per groep)

Domein: democratie

Groep	Leerinhouden			Ervaringen	
	Kennis en inzicht	Vaardigheden	Houdingen	Binnenschools	Buitenschools
1/3	-Regels en afspraken	-meedoen aan gesprekken in de groep -afspraken nakomen die in de groep gemaakt zijn	-luisteren; afspraken nakomen	-afspraken en regels maken -deelname in klassenkring -spelen en werken in gemengde groepen	-mate waarin democratische besluitvorming thuis plaatsvindt
4/6	-monarchie, dictatuur, democratie -gemeentebestuur en landschapsbestuur	-afspraken nakomen en in groep oplossingen vinden bij conflicten; problemen -eigen standpunt bepalen en bijstellen -omgaan met kritiek	-gelijke behandeling jongens en meisjes -vreedzaamheid -anderen de gelegenheid geven zich te uiten -neerleggen bij meerderheidsbesluit in groep	- in groepjes samenwerken -klassenver- tegenwoordiger - kinderraad -in kring besluiten nemen over klassen- aangelegenheden -meisjes en jongens krijgen dezelfde kansen en taken -anti-pestaanpak	-rolverdeling in teamsport -hiërarchie in vriendenclub -inspraak in gezinszaken thuis -Jeugd-journaal -Kinderkrant
7/8	-democratie, -republiek, ontstaans- geschiedenis Ned. als republiek -Europese gemeenschap, Verenigde Naties -wetten -politieke partijen -machtsmisbruik, onderdrukking, recht en onrecht -rechtspraak -kinderrechten	-kritische vragen kunnen stellen bij maatschappelijke ontwikkelingen -informatie beoordelen -eigen standpunt toelichten en verdedigen in discussie -voor- en nadelen -democratie, republiek en monarchie beargumenteren	-gelijke behandeling etnische groepen - solidariteit -vertrouwen in instituties en instellingen -kritische houding ten aanzien van maatschappelijke kwesties	-klassenver- tegenwoordiger - kinderraad -vier vrijheid (4/5 mei)	-lezen (jeugd) krant -bespreken van maatschappelijke kwesties thuis

Domein: participatie

Groep	Leerinhouden			Ervaringen	
	Kennis en inzicht	Vaardigheden	Houdingen	Binnenschools	Buitenschools
1/3	-samenleving: dorp land	-spreken en luisteren	-betrokkenheid (bij groep)	-helpen opruimen / lokaal vegen door jongens en meisjes	
4/6	-rechten van het kind -samenleving: provincie, wijk Europa	-invloed uitoefenen op besluitvorming in eigen groep -inzicht in eigen capaciteiten -aandragen oplossingen -meedoen aan georganiseerde actie voor klas / school	-verantwoordelijk- heid voor groep / school -creativiteit -assertiviteit -bereidheid bijdrage te leveren aan kwaliteit omgeving (sociaal en fysiek)	-besluitvorming over klassenaange- legenheden -meedoen geldinzamel-actie voor een goed doel -wisselende taken / verantwoorde- lijkheden in klas / school -actie om de buurt netjes te houden -kaart sturen naar / bezoek brengen aan zieke leerling	-verenigings-leven -structureel uitvoeren van kleine taken thuis -incidenteel helpen van familielid / bureu -zakgeld
7/8	-rollen in vergaderingen: voorzitter, secretaris, penningmeester -samenleving: regio, werelddelen -ongelijkheid en discriminatie	-initiëren /organiseren van school/klassen activiteit -invloed uitoefenen op besluitvorming met leerlingen uit meerdere groepen -eigen opvatting omzetten in activiteit	-verantwoordelijk- heid buitenschools -betrokkenheid bij school	-klassen- vertegenwoordiger -Kinderraad -initiatief nemen tot of organiseren van actie voor een goed doel -aspect van leefbaarheid van de school -acties ter verbetering buurt / school -tutor voor lln uit een lagere groep	-verenigings- leven -lidmaat- schap ideële organisatie

Domein: identiteit

Leerinhouden				Ervaringen	
Groep	Kennis en inzicht	Vaardigheden	Houdingen	Binnenschools	Buitenschools
1/3	<ul style="list-style-type: none"> -mensen hebben overéénkomsten en verschillen -mensen hebben elkaar nodig -wel of niet geloven, God, kerk, moskee 	<ul style="list-style-type: none"> -onderscheiden van ik en de ander (uniciteit) -uiten van gevoelens, wensen en opvattingen 	<ul style="list-style-type: none"> -respectvol omgaan met anderen -empathie -anderen willen helpen 	<ul style="list-style-type: none"> -samen spelen en samen werken met verschillende kinderen -bezoeken buitenschoolse instantie 	<ul style="list-style-type: none"> -eerste contacten in de buurt -geloofsovertuiging thuis
4/6	<ul style="list-style-type: none"> -christendom, islam, reïncarnatie -nationaliteit -verschillende gezinssituaties en leefvormen -persoonlijke held, idool 	<ul style="list-style-type: none"> -inzicht in eigen mogelijkheden, beperkingen en opvattingen -inzicht in verschillen tussen mensen -verplaatsen in de ander / perspectiefwisseling -rekening houden met opvattingen van anderen -herkennen uitingen cultuur en religie in straatbeeld -herkennen van discriminatie -zelf onderscheid maken tussen goed en slecht 	<ul style="list-style-type: none"> -gelijkwaardigheid -zelfkennis -zelfwaardering -anderen willen betrekken 	<ul style="list-style-type: none"> -gestructureerde groepsopdrachten met verschillende kinderen -feesten met religieuze achtergrond -bezoeken van bijzondere plekken in de regio -vieren koningsdag -leren over eigen woonomgeving: bijv. straatnamen herleiden -saamhorigheid in de klas ervaren 	<ul style="list-style-type: none"> -vrienden in de buurt bewust kiezen -deelname aan identiteitsgebonden sociale structuren -kennis maken met geloofsovertuiging bij vriendjes thuis -identificeren met voorbeeld-figuur
7/8	<ul style="list-style-type: none"> -godsdienstvrijheid -Vrede van munster -hindoeïsme, humanisme -multiculturele samenleving -symboliek en rituelen -etnische groepen in de samenleving -vooroordeel -jongerencultuur 	<ul style="list-style-type: none"> -herkennen symboliek in kunstuitingen -stereotypen herkennen -omgaan met vrijheden en beperkingen -zelf onderscheid maken tussen goed en slecht en dit vergelijken met wat gangbaar is in de samenleving -herkennen van discriminatie -omgaan met uitsluiting 	<ul style="list-style-type: none"> -waarderen van verschillen 	<ul style="list-style-type: none"> -geestelijke stromingen -bijwonen religieus ritueel -viering 4/5 mei -volgen troonrede 	<ul style="list-style-type: none"> -zelf deelnemen aan religieuze of identiteitsgebonden groep -met begeleider bezoeken cultureel / sportevenement -verbinden met een groep in de omgeving

Bijlage 4. Voorbeelden van gedrag passend bij onze kapstok regels

Voorbeelden van gedrag passend bij onze kapstokregels:

De basis van onze schoolregels zijn de volgende:

- Voor groot en klein zullen we aardig zijn
- De school is een wandelgebied dat rennen we niet
- We zullen goed voor onze spullen zorgen, dan zijn ze weer te gebruiken...morgen.

De wijze waarop leerkrachten met leerlingen omgaan, hoe leerlingen onderling met elkaar omgaan, de omgang tussen leerkrachten onderling, het omgaan van leerkrachten met ouders en de omgang tussen ouders onderling bepaalt mede de cultuur en de sfeer op school.

Wij zorgen voor elkaar; hoe doen we dat bijvoorbeeld?

leerlingen:

- Ik help andere kinderen wanneer ze om hulp vragen.
- Ik help andere kinderen wanneer ik zie dat ze hulp nodig hebben.
- Ik geef het goede voorbeeld aan andere kinderen.
- Ik geef het meteen door aan de leerkracht wanneer ik merk dat een klasgenootje gepest word. Dit is geen klikken, dit is een klasgenootje in bescherming nemen. Wij gebruiken de stappen van het pestprotocol.

leerkrachten:

- Ik zorg voor een veilige, prettige sfeer in de groep.
- Ik zorg voor een stimulerende leeromgeving.
- Ik ga op een consequente manier om met mijn leerlingen.
- Ik stel ouders op de hoogte wanneer een kind moet nablijven.
- Ik bespreek problemen, misverstanden en moeilijkheden met diegenen die erbij betrokken zijn.
- Ik zorg voor een duidelijke rapportage naar ouders.
- Ik sta open voor vragen van ouders.
- Ik neem contact op met de ouders van een leerling, indien deze zich regelmatig niet heeft gehouden aan afspraken.
- Ik neem het serieus wanneer een kind mij iets vertelt..
- Ik zal het van te voren aangeven wanneer ik in moet grijpen, bijvoorbeeld wanneer kinderen vechten.

ouders:

- Ik besteed aandacht aan het werk en aan de spullen die mijn kind meebrengt.
- Ik neem contact op met de leerkracht wanneer mijn kind thuis komt met een verhaal waar ik me zorgen om maak.
- Ik zorg ervoor dat mijn kind op tijd op school is en dat ik zelf voor 8.30 uur de school verlaat.
- Ik let erop dat mijn kind de spullen die hij/zij nodig heeft in een tas mee naar school neemt.
- Ik haal mijn kind op tijd op wanneer mijn kind in de onderbouw zit.
- Ik zorg ervoor dat de school beschikt over de juiste adresgegevens en over de juiste telefoonnummers. Indien deze gegevens wijzigen geef ik dit door aan de administratief medewerker.
- Ik geef een extra telefoonnummer door zodat de school in noodgevallen altijd iemand kan bereiken.
- Ik lees de informatie die ik via de nieuwsbrief of via andere brieven. Wanneer ik iets niet goed begrijp, vraag ik de leerkracht om uitleg. Indien nodig reageer ik op tijd.
- Ik geef persoonlijk of telefonisch tussen 8.00 uur en 8.20 uur door wanneer mijn kind ziek is.
- Ik houd me aan de regels voor het aanvragen van verlof. Informatie hierover kan ik vinden in de schoolgids of op de site.

Wij gaan respectvol met elkaar om; hoe doen we dat bijvoorbeeld?

leerlingen:

- Ik accepteer en respecteer iedereen zoals hij/zij is.
- Ik begroet en neem afscheid van leerkrachten.
- Ik los mijn problemen op met behulp van praten.
- Ik spreek de leerkracht en andere volwassenen op een beleefde manier aan.
- Ik houd rekening met anderen als ik door het gebouw loop.

leerkrachten:

- Ik leer de kinderen om te gaan met onze regels en geef hierbij zelf steeds het goede voorbeeld.
- Ik geef de leerlingen complimenten en toon waardering voor gemaakt werk.
- Ik begroet en neem afscheid van leerlingen. Ten teken 'ik heb je gezien'.
- Ik benoem het gedrag van een kind ("het is niet aardig een gum van iemand af te pakken") en zeg niets negatiefs/ongunstigs over de persoonlijkheid van een kind.

- Ik spreek de leerlingen op een positieve manier aan.
- Ik toon interesse en belangstelling in de leefwereld van leerlingen.
- Ik sluit een vervelende situatie altijd positief af.
- Ik zeg niets negatiefs/ongunstigs over een ouder in aanwezigheid een kind/kinderen of een ouder/ouders.

ouders:

- Ik spreek de leerkrachten, andere ouders en kinderen respectvol aan.
- Ik zeg niets negatiefs/ongunstigs over de persoonlijkheid van een kind in aanwezigheid van mijn kind, andere kinderen en/of ouders.
- Ik zeg niets negatiefs/ongunstigs over een leerkracht in aanwezigheid van mijn kind of andere kinderen.
- Ik informeer de leerkracht wanneer er dingen voorgevallen zijn die van invloed zijn op het welbevinden/gedrag van mijn kind.
- Ik bespreek voorvallen waarbij mijn kind betrokken is, met de leerkracht. Het doel daarbij is steeds om een probleem op een correcte manier op te lossen.

We gaan respectvol om spullen en de omgeving; hoe doen we dat bijvoorbeeld

leerlingen:

- Ik help mee de klas, de school en de omgeving opgeruimd en schoon te houden.
- Ik ruim mijn jas en tas zelf netjes op.
- Ik gebruik spullen waarvoor ze bedoeld zijn en ga er zuinig mee om.
- Ik ruim materialen op en zet ze, nadat ik ze gebruikt heb, terug waar ze horen.
- Ik ben op de hoogte van het internetprotocol en houd me aan de regels hiervan.

leerkrachten:

- Ik zorg voor een opgeruimde en gestructureerde werkomgeving voor de leerlingen.
- Ik ruim materialen op en zet ze, nadat ik ze gebruikt heb, terug waar ze horen.
- Ik ga op een verantwoorde en zuinige manier om met materialen en energie.

ouders:

- Ik zorg ervoor dat kosten worden vergoed van door mijn kind stuk gemaakte materialen.

Bijlage 5. Pesten

Pesten

Achtergrondinformatie en nadere uitwerking

Het ontstaan van pesten is een fenomeen dat niet uit te bannen is in sociale contexten. Wel is het vroegtijdig te herkennen en zijn er beproefde aanpakken mogelijk. In het beleidsstuk Sociale veiligheid, pedagogisch klimaat, burgerschap en integratie staat in grote lijnen welke visie wij op die terreinen hebben. Vanwege de ernstige gevolgen van pesten deze bijlage op het specifieke onderdeel Pesten. Zie ook Pestweb.nl of informatie op o.a. de site van VOO.

1. Vooraf

Pestgedrag is een niet te ontkennen fenomeen, dat voorkomt bij zowel kinderen als volwassenen. Een fenomeen, dat zich voordoet, niet alleen binnen het gezin, in de hobbyclub, kinderbeschermingstehuizen, de voetbalvereniging en in en rondom de school, maar zich ook op een nog veel bredere schaal binnen de samenleving. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het pestgedrag van volwassenen binnen de werkomgeving, vrouwen- en kindermishandeling, seksueel misbruik en ongewenste intimiteiten.

Pestgedrag in en rondom onze school belemmert niet alleen de voortgang van het onderwijsleerproces, doordat veel tijd aan de oplossing van dergelijk gedrag moet worden besteed, maar doet ook absoluut inbreuk op onze visie, dat wij in onze school een veilige en kindvriendelijke leefomgeving willen nastreven.

2. Plagen of Pesten

Pesten kent duidelijk andere kenmerken dan plagen. Uit een plaagsituatie kan mogelijk een peestsituatie voortvloeien. Een duidelijk overzicht van de kenmerken van PLAGEN en PESTEN, en de gevolgen van dit gedrag vormt een basis voor het signaleren van pestgedrag:

PLAGEN

- Is onschuldig, en gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaat soms gepaard met humor
- Is van korte duur, of gebeurt slechts tijdelijk.
- Speelt zich af tussen 'gelijken' ('Twee honden vechten om hetzelfde been').
- Is meestal te verdragen, of zelfs leuk maar kan ook kwetsend of agressief zijn.
- Meestal één tegen één.
- Wie wie plaagt, ligt niet vast. De tegenpartijen wisselen keer op keer.

GEVOLGEN

- 'Schaafwond' of korte draaglijke pijn (hoort bij het spel). Wordt soms ook als prettig ervaren ('Plagen is kusjes vragen').
- De vroegere relaties worden vlug weer hersteld. De ruzie of het conflict wordt spoedig bijgelegd.
- Men blijft opgenomen in de groep.
- De groep lijdt er niet echt onder.

PESTEN

- Gebeurt berekenend (men weet meestal vooraf goed, wie, hoe en wanneer men gaat pesten). Is duurzaam: het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en na korte tijd).
- Ongelijke strijd. De onmachtsgevoelens van de gepeste staan tegenover de machtsgevoelens van de pester.
- De pestker heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen.
- Meestal een groep (pester en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.
- Er bestaat een neiging tot een vaste structuur. De pesters zijn meestal dezelfde, net zoals de slachtoffers (mogelijk wisselend door omstandigheden).

GEVOLGEN

- Indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk als psychisch) heel pijnlijk en ingewikkeld zijn en ook lang naslepen.
- Het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen. Het herstel verloopt heel moeizaam.
- Isolement en grote eenzaamheid bij het gekwetste kind. Aan de basisbehoefte om 'Bij de groep te horen' wordt niet voldaan.
- De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat. Iedereen is angstig, en men wantrouwt elkaar. Er is daardoor weinig openheid en spontaniteit. Er zijn weinig of geen echte vrienden binnen de groep.

PESTPROTOCOL; een hulpmiddel

Pesten op school

Hoe ga je er mee om?

Pesten (inclusief digitaal pesten) komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien. Wij leggen onze accenten met name in de preventieve sfeer. Mocht het pesten wel ontstaan dan pakken we dat als school serieus op. Daar zijn voorwaarden aan verbonden:

VOORWAARDEN

Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/ verzorgers (hierna genoemd: ouders)

De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.

Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.

Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.

Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig. Deze kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

Op iedere school is een **vertrouwenspersoon** aangesteld. (=schoolleider/ intern begeleider)

* Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- ❖ *altijd een bijnaam, veelal niet bij de eigen naam noemen*
- ❖ *zogenaamde leuke opmerkingen maken over of ten koste van een klasgenoot*
- ❖ *een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven*
- ❖ *briefjes doorgeven die gaan over een medeleerling*
- ❖ *beledigen*
- ❖ *opmerkingen maken over kleding*
- ❖ *isoleren*
- ❖ *buiten school opwachten, slaan of schoppen*
- ❖ *op weg naar huis achterna rijden*
- ❖ *naar het huis van het slachtoffer gaan*
- ❖ *bezittingen afpakken*
- ❖ *schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer*

Deze lijst kan nog verder worden uitgebreid: je kunt het zo gek niet bedenken of volwassenen en dus ook leerlingen hebben het bedacht. Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

HET PROBLEEM DAT PESTEN HEET:

- ❖ De piek van het pesten ligt tussen 10 en 14 jaar, maar ook in lagere en hogere groepen kan er gepest worden.
- ❖ Een pestproject is niet voldoende om een eind te maken aan het pestprobleem. Het is beter om het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken.

HOE WILLEN WIJ DAAR MEE OMGAAN?

- ❖ Op school willen we regelmatig een onderwerp als veiligheid, omgaan met elkaar, aanpak van ruzies et cetera (in de kring) aan de orde stellen.
- ❖ Andere werkvormen zijn ook denkbaar, zoals; spreekbeurten, rollenspelen, regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar en groepsopdrachten.
- ❖ Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.
- ❖ Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het afspreken en handhaven van regels voor de leerlingen, maar ook met de ouders.

REGEL 1:

De belangrijkste stelregel is: Word je gepest, praat er dan thuis en op school over. Je mag het niet geheim houden!!

REGEL 2:

Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep. Daarom wordt vanaf de kleutergroep al geleerd dat het inschakelen van een leerkracht omdat jij of een ander wordt gepest of omdat je ruzie hebt en er zelf niet uitkomt, geen klikken is. Klikken doe je omdat je wilt dat een ander straf krijgt, bij klagen over het gedrag van een ander hoop je dat het ongewenste gedrag ophoudt.

REGEL 3:

Samenwerken zonder bemoeienissen:

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te lossen. Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid (moeten) nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

REGELS DIE GELDEN IN ALLE GROEPEN zijn onze kapstokregels en de regels die per groep zijn afgesproken.

1. Doe niets bij een ander kind, wat jezelf ook niet prettig zou vinden.
2. Kom niet aan een ander als de ander dat niet wil.
3. We noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen scheldwoorden.
4. Als je kwaad bent ga je niet slaan, schoppen, krabben (je komt niet aan de ander). Probeer eerst samen te praten. Ga anders naar de meester of de juf.
5. Niet: zomaar klikken. Wel: aan de juf of meester vertellen als er iets gebeurt wat je niet prettig of gevaarlijk vindt of wanneer jezelf of iemand anders wordt gepest.
6. Blijft de pester doorgaan dan aan de meester of juf vertellen. <i>Kinderen die pesten zitten zelf in de nesten !</i>
7. Word je gepest praat er thuis ook over, je moet het niet geheim houden.
8. Uittlachen, roddelen en dingen afpakken of kinderen buitensluiten vinden we niet goed.
9. Niet aan spullen van een ander zitten.
10. Luisteren naar elkaar.
11. Iemand niet op het uiterlijk beoordelen of beoordeeld worden.
12. Nieuwe kinderen willen we goed ontvangen en opvangen. Zij zijn ook welkom op onze school.
13. Opzettelijk iemand pijn doen, opwachten buiten school, achterna zitten om te pesten is beslist niet toegestaan.
14. Probeer ook zelf een ruzie met praten op te lossen. Na het uitpraten kunnen we ook weer vergeven en vergeten.

AANPAK VAN DE RUZIES EN PESTGEDRAG IN VIER STAPPEN:

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

STAP 1: Er eerst zelf (en samen) uit te komen.

STAP 2: Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.

STAP 3: De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderinggesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen / ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie bij consequenties). Het reflectieformulier wordt gebruikt.

STAP 4: Bij herhaaldelijke ruzie / pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest / ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking (zie bij consequenties). De leerkracht maakt een aantekening in het volgsysteem en neemt bij herhaling de ouders op de hoogte van het ruzie-pestgedrag. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

CONSEQUENTIES

De leerkracht heeft het idee dat er sprake is van onderhuids pesten:

In zo'n geval stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen.

De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest (of de gepeste of medeleerlingen komen het bij hem melden). En vervolgens leveren stap 1 t/m 4 geen positief resultaat op voor de gepeste:

De leerkracht neemt duidelijk een stelling in.

De straf is opgebouwd in 5 fases; afhankelijk hoelang de pester door blijft gaan met zijn/ haar pestgedrag en geen verbetering vertoond in zijn / haar gedrag:

FASE 1:

- ❖ Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt
- ❖ Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.
- ❖ Ouders worden op de hoogte gesteld
- ❖ Intern begeleider en locatiecoördinator (=tevens vertrouwenspersoon) worden op de hoogte gesteld

FASE 2:

- ❖ Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken.
- ❖ De directeur wordt op de hoogte gesteld

FASE 3:

- ❖ Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk. Ook kan er een extern programma (bijv. Rots en Water) worden ingezet voor de hele groep.

FASE 4:

- ❖ Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot

de mogelijkheden.

FASE 5:

- ❖ In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

BEGELEIDING VAN DE GEPESTE LEERLING:

✓ Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.	
✓ Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.	
✓ Weerbaarheid van het kind in kaart brengen en mogelijk versterken	
✓ Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.	De
✓ Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen.	
✓ Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.	
✓ Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.	
✓ Sterke kanten van de leerling benadrukken.	
✓ Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.	
✓ Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).	
✓ Het gepeste kind niet over beschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.	het de

BEGELEIDING VAN DE PESTER:

✓ Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).	
✓ Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.	
✓ Excuses aan laten bieden.	
✓ In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.	
✓ Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen als kind zich aan de regels houdt.	het
✓ Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.	nadenken-
✓ Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?	kind;
✓ Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.	
✓ Inschakelen hulp: sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.	

* Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- ❖ Een problematische thuissituatie
- ❖ Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- ❖ Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
- ❖ Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan
- ❖ Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

BEGELEIDING VAN/ AANDACHT VOOR DE ZWIJGERS/ OMSTANDERS:

✓ Praten over pesten en over hun eigen rol daarbij. Maak kinderen bewust van hun rol als omstander in een peestsituatie. Je bent omstander als je op een of andere manier betrokken bent bij het pesten, terwijl je niet zelf pest of gepest wordt.	
✓ Praten; zoeken naar de reden dat iemand omstander is (bang om zelf gepest te worden, erbij willen horen, verveling).	
✓ Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste en de pester. Omstanders doen mee met de pesters of kijken toe. Ze grijpen meestal niet in. Zonder dat zij zich ervan bewust zijn, hebben ze invloed op het pesten. Juist zij kunnen pesten aanpakken.	
✓ Zoeken en oefenen van een andere reactie, wat kun je doen om de gepeste te steunen en	

de pester te stoppen.

✓ Afhankelijk van rol: Excuses aan laten bieden.

ADVIEZEN AAN DE OUDERS VAN ONZE SCHOOL:

Ouders van gepeste kinderen:

- a. Houd de communicatie met uw kind open, blij in gesprek met uw kind
- b. Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken
- c. Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken
- d. Door positieve stimulering en zogenaamde schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen
- e. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- f. Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt

Ouders van pesters:

- a. Neem het probleem van uw kind serieus
- b. Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden
- c. Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen
- d. Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- e. Besteed extra aandacht aan uw kind
- f. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- g. Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind
- h. Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat

Alle andere ouders:

- a. Neem de ouders van het gepeste kind serieus
- b. Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan
- c. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- d. Geef zelf het goede voorbeeld
- e. Leer uw kind voor anderen op te komen.
- f. Leer uw kind voor zichzelf op te komen

Dit PESTPROTOCOL heeft als doel:

dat kinderen zich veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

Bijlage 6. Reflectieformulier (4G's)

Gebeurtenis

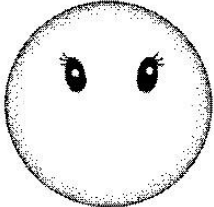
Er gebeurde:

.....

.....

Gevoel

Ik voelde:

.....

.....

.....

(teken in het gezichtje hoe je je voelde)

Gedachte

(schrijf in het gedachten wolkje wat je dacht)

Gedrag

Ik deed:

.....

.....

.....

En nu verder

Een volgende keer ga ik:

.....

.....

.....

Naam:

Bijlage 7. De vertrouwenspersoon

DE FUNCTIE VAN VERTROUWENSPERSOON (= de schoolleider / de intern begeleider)

Als vertrouwenspersoon werkzaam in het onderwijs bent u aangesteld als aanspreekpunt voor klachten. De klachten kunnen afkomstig zijn van leerlingen, hun ouders en van personeelsleden.

Taken

De drie hoofdtaken van de vertrouwenspersoon zijn:

1. Opvang, ondersteuning en begeleiding van de klager. Hem of haar helpen tevens helpen wegen te wijzen om de klacht gehoord en opgelost te krijgen. Ook kan de vertrouwenspersoon helpen bij het herstellen van relaties.
2. Voorlichting geven over uw functie én over vormen van ongewenst gedrag en daar nodig of gewenst preventieve activiteiten organiseren gericht op voorkomen van ongewenst gedrag en onveiligheid.
3. Beleidsadvies geven aan directie/bestuur van de school gericht op de bevordering van de sociale veiligheid.

Wat behoort tot mijn taak?

Als u twijfelt of iets binnen uw werkerrein valt, kunt u zichzelf de volgende vragen stellen:

- Speelt de situatie binnen de school?
- Behandelt de klachtencommissie uiteindelijk deze klacht?

Als er op één van deze vragen met 'ja' geantwoord kan worden, dan valt het in uw takenpakket.

Tot slot:

Bij klachten van ouders of leerkrachten die niet of onvoldoende kunnen worden afgehandeld door de vertrouwenspersoon op school bestaat, de mogelijkheid de klacht of het ongenoegen neer te leggen bij de directeur. Indien dat geen of onvoldoende soelaas biedt, kan de sectordirecteur worden benaderd. Ook kan gebruikt worden gemaakt van de onafhankelijke vertrouwenspersonen binnen Lauwers en Eems. Zie hiervoor 3.10 van het bijbehorende beleidsstuk.